

Terskelen for inngrep i ytringsfriheten må være svært høy

Kommunal Rapport 28.04.2025 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan kommunestyremedlemmer gå kledd som de vil under møter, eller er det grenser for hvilke politiske slagord man kan ha på T-skjorta?

SPØRSMÅL: I et møte i kommunestyret møtte ett av medlemmene med en genser med påskrift «Oljefondet ut av okkupasjonen». Ordføreren ba da henne om enten å skifte genseren eller tildekke budskapet, idet han mente dette var i strid med reglementet for kommunestyret, der det blant annet står at møteleder skal gripe inn overfor «framferd som er i strid med god orden».

Hva er din vurdering av kommunestyrets regler, har ordføreren dekning for å pålegge en representant å skifte klær? Hva bør grensen være for bruk av symbolikk i et kommunestyre? For eksempel bruk av korssmykker, andre religiøse symboler?

Hvor nøytrale bør de folkevalgte fremstå i offisielle møter? Kan politikerne ha på seg festivalskjorter?

SVAR: Dette er type konflikt som vil kunne oppstå i mange varianter. Krav og forventninger til påkledningen til kommunestyremedlemmer kan ha flere ulike typer begrunnelse. Det kan avgjort være rom for *diskusjon* om hva som er passende antrekk for folkevalgte når de opptre i en slik offentlig sammenheng. Spørsmålet er om dette kan reguleres med *rettslig bindende virkning* over det enkelte kommunestyremedlem.

Utgangspunktet er her bestemmelsen i [kommuneloven § 8–1](#) om rett og plikt for medlem av folkevalgt organ til å møte og delta i organets møter. Dette er en rett som ikke kan fratas hen uten hjemmel i lov. Spørsmålet blir da i vår sammenheng om ordfører – eller kommunestyret – har rettslig myndighet til å stille krav til påkledning som vilkår for å delta i møtet. Vi har ingen bestemmelse om dette i kommuneloven. I [kommuneloven § 6–1](#) fastslås bare at ordfører er «møteleder» i kommunestyret, og i [§ 11–12](#) at kommunestyret «fastsetter selv et reglement med nærmere regler for saksbehandlingen i folkevalgte organer». Ingen disse bestemmelsene kan forstås som en generell hjemmel for å frata en folkevalgt rett til delta og fungere i kommunestyrets møter i sin helhet.

Det som da gjenstår, er om slike regler kan gi ordførers rett som møteleder til å gripe inn i situasjoner der et medlem opptre på en måte som virker forstyrrende på avviklingen av et møte. Her har vi bestemmelser om tilsvarende forhold i Stortingets forretningsorden. Denne er gitt med hjemmel [Grunnloven § 66](#) siste setning, der det fastslås at: «Etter den der [i Stortinget] vedtatte orden er enhver pliktig til å rette seg».

I dennes [§ 55](#) tredje avsnitt i Stortingets forretningsorden sies det at «Upassende eller fornærmelig atferd eller tale er ikke tillatt. Slik atferd eller tale skal påtales av presidenten». Samme regel må gjelde ved møter i kommunale folkevalgte organer. Spørsmålet blir da i vår sammenheng når det å bære en T-skjorte eller genser med en eller annen form for budskap eller uttalelse, kan anses som «upassende eller fornærmelig». Både i Stortinget og i kommunal sammenheng må det være ganske klart at terskelen for direkte inngrep i møteretten og i ytringsfriheten må være svært høy, og i vår sammenheng bare aktuell ved påkledning som klart vil virke forstyrrende på en ordentlig og ryddig møteavvikling.

Uttrykk for personlige politiske standpunkter må falle utenfor denne rammen, og det samme må gjelde også valg av antrekk i strid med visse kleskoder, så lenge det ikke er i strid med allment anerkjente sedelighetsstandarder.